

دانشگاه صنعتی امیرکبیر دانشکده مهندسی هوافضا

پروژه درس اندازه گیری و تخمین پارامتر های پرواز گرایش مهندسی فضایی

عنوان

تخمین ضرایب کنترلی و آیرودینامیکی Boeing 747-200 و مقایسه نتایج فیلتر کالمن و مینیمم مربعات

نگارش فاطمه مقدسیان

استاد درس دکتر مهدی سبزه پرور

تير 1402

چکیده

تخمین ضرایب کنترلی و آیرودینامیکی بوئینگ 747-200 و مقایسه نتایج فیلتر کالمن و مینیمم مربعات

چکیده

تخمین پارامتر های آیرودینامیکی و کنترلی بخش جدا ناپذیر از طراحی سیستم هواپیما است. پیشرفت های اخیر در توان محاسباتی امکان استفاده از تکنیک های تخمین پارامتر بصورت زمان واقعی را در برنامه های مختلف مانند کنترل تطبیقی ، نظارت بر سلامت سیستم کنترلی فراهم کرده است.

در این مطالعات ، ما در نظر داریم با داده های هواپیما بوئینگ 200-747 که از نرم افزار دتکام گرفته شده است ، ضرایب کنترلی و آیرودینامیکی این هواپیما را به دو روش فیلتر کالمن و حداقل مربعات تخمین بزنیم و نتایج این دو روش را با هم مقایسه کنیم.

کلید واژه:

ضرایب کنترلی و آیرودینامیکی ، فیلتر کالمن ، حداقل مربعات ، بوئینگ747-200

-

¹ DATCOM

فهرست اشكال _____

فهرست مطالب

مقدمه		1
معادلات دینامیکی هواپیما	1.1	
حداقل مربعات	1.2	
فيلتر كالمن	1.3	
تفاوت و شباهت های فیلتر کالمن و مینیمم مربعات		
،لات دینامیک پرواز	معاد	2
پارامترهای هندسی	2.1	
شبیه سازی 6 درجه آزادی (خطی)	2.2	
فاده از فیلتر کالمن و مینیمم مربعات	استف	3
استفاده از فیلتر کالمن	3.1	
استفاده از مینیمم مربعات	3.2	
محاسبه ضرایب آیرودینامکی هواپیما	3.3	
.3 تخمین ضرایب آیرودینامیکی هواپیما با استفاده از مینیمم مربعات	.3.1	
.3 محاسبه ضرایب آیرودینامیکی با استفاده از فیلتر کالمن		
براجع	ابع و ه	من

فهرست اشكال

9.	شكل 2.1 پارامتر هاى تريم هواپيما بوئينگ 200-747
10	شكل 2.2 مولفه سرعت اينرسي -محور x بدني
	شکل 2.3 مولفه سرعت اینرسی -محور y بدنی
	شكل 2.4مولفه سرعت اينرسي -محورz بدني
13	شكل 2.5 زاويه ROLL
14	شكل 2.6 زاويه Pitch
15	شكل 2.7 زاويه yaw
16	شكل 2.8 سرعت واقعى هوا
17	شكل 2.9 سرعت هواپيما بر حسب ماخ
18	شكل 2.10 فشار ديناميكى
19	شکل 3.1 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور x (u) و داده های فیلتر شده آن
20	شکل 3.2 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور (v) و داده های فیلتر شده آن
21	شکل 3.3 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور W) z و داده های فیلتر شده آن
22	شكل 3.4 نرخ زاويه roll و داده هاى فيلتر شده آن
23	شکل 3.5 نرخ زاویه pitch و داده های فیلتر شده آن
24	شکل 3.6 نرخ زاویه yaw و داده های فیلتر شده آن
25	شکل 3.7 نرخ سرعت هواپیما و داده های فیلتر شده آن
26	شکل 3.8 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور x (u) و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 6
27	vشکل 3.9 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور v (v) و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه
28	شکل 3.10 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور z (w) و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 3.10
29	شکل 3.11 نرخ زاویه Roll و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 0

ت	ال .	شكا	، اد	ىت	٠,	نے
	0				~	4

30	شکل 3.12 نرخ زاویه pitch و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 6
31	شکل 3.13 سرعت بر حسب ماخ و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 6
32	شكل 3.14 نمودار مقايسه فيلتر كالمن و مينيمم مربعات سرعت هواپيما

نهرست جداول

فهرست جداول

1	جدول 1 - 1 مشخصات کلی هواپیمای بوئینگ 747 - 200 $[1]$
7	جدول $ 2$ -1 پارامتر های هندسی هواپیما بویینگ $ 200$ -747
8	جدول 2–2 ضرایب آیرودینامیکی طول
8	جدول 3–2ضرایب آیرودینامیکی پایداری جانبی

1 مقدمه

بوئینگ 200-747 یک هواپیما بزرگ است که توسط شرکت آمریکایی بوئینگ ساخته شده است. موتور این هواپیما ، موتور توربوفن بای پ ^{7} بالا که توسط شرکت پرت و ویتنی ^{7} توسعه یافته است. این هواپیما تا عدد ماخ 0.90 می تواند پرواز کند.

مشخصات عموعی هواپیما بوئینگ 200-747 در جدول 1-1مشخصات کلی هواپیمای بوئینگ 747-200 [1] آورده شده است.

جدول 1-1مشخصات كلى هواپيماى بوئينگ 747-200

	· -
مشخصات	مقدار
حداکثر وزن برخاست	833,000 lbs
طول کل	231ft 10 in
عرض كابين	239.5in
ارتفاع دم عمودی	63 ft 5 in
ظرفيت سوخت	53,985 US gal
نيرو پيشرانش	54,750 lbf
برد	6560 nm
برخاست	10,900 ft
نوع موتور	JT9D-7

1.1 معادلات ديناميكي هواپيما

پارامتر های هواپیما از معادلات زیر (معادلات شش درجه آزادی هواپیما) بدست آمده است.

_

² bypass

³ Pratt and Whitney

معادلات نيرو:

$$F_x = M(\frac{du}{dt} + qw - rv) \tag{1.1}$$

$$F_{y} = M(\frac{dv}{dt} + ru - pw) \tag{12}$$

$$F_z = M(\frac{dw}{dt} + pv - qu) \tag{13}$$

معادلات ممان:

$$l = I_x \frac{dp}{dt} - I_{xz} \frac{dr}{dt} + qr(I_z - I_y)$$
(1.4)

$$m = I_y \frac{dq}{dt} + I_{xz} (p^2 - r^2) + pr(I_x - I_z)$$
(1.5)

$$n = I_z \frac{dr}{dt} - I_{xz} \frac{dp}{dt} + pq(I_y - I_x) + I_{xz}qr$$
(1.6)

که در معادلات بالا m ، f_x و f_y ، f_z و ممان یاو هستند و ممان یاو هستند و f_z و نیرو های طولی ، جانبی و عمودی هواپیما هستند. f_z نمایانگر وزن هواپیما و f_z نشان دهنده این است که معادلات در حوزه زمان هستند.

1.2 حداقل مربعات

مینیم مربعات یک روش ریاضی است که برای تطبیق به یک مدل ریاضی استفاده می شود. در این روش، ما سعی می کنیم مدلهای را طوری تعیین کنیم که میزان خطا بین دادهها و مدل را به حداقل برسانیم. این خطا به صورت مجموع مربعات فاصله بین داده ها و پیش بینی شده توسط مدل محاسبه می شود.

$$R = \sum_{k=1}^{n} (\widehat{X}_k - X_K^*)^2 \tag{1.7}$$

مزیت استفاده از مینیمم مربعات این است که به ما امکان میدهد با تعیین بهترین انتخابها، مدل را بهترین تطابق با دادهها داشته باشیم. علاوه بر این، مینیم مربعات روشی ریاضی استوار و قابل استفاده در مسائل پیچیده است.

مراحل استفاده از مینیمم مربعات در یک موضوع به صورت خلاصه به شرح زیر است:

- 1. تعریف مدل ریاضی: ابتدا باید یک مدل ریاضی را تعریف کنید. این مدل میتواند یک تابع ریاضی یا یک رابطه باشد.
- 2. مشخص کردن هدف هدف: هدف هدف در مینیم مربعات معمولاً مجموع مربعات است. این هدف برای محاسبه خطا بین دادهها و مدل استفاده می شود.
- 3. حل مسائل بهینهسازی: با استفاده از روشهای بهینهسازی مانند روشهای کاهشی، سایر مدلها را باید تعیین کنید که هدف به حداقل برسد و خطاها کاهش یابند.
- 4. ارزیابی نتایج: پس از حل مسئله بهینه سازی، نتایج بدست آمده را بررسعی کنید و از دقت و کارایی مدل تخمینی خود مطمئن شوید.

مینیمم مربعات در بسیاری از زمینه های علمی و فنی مورد استفاده قرار می گیرند، از جمله آمار، ریاضیات، فیزیک، مهندسی و علوم رایانه.

1.3 فيلتر كالمن

فیلتر کالمن یک الگوریتم بازگشتی است که برای تخمین وضعیت یک سیستم پویا از یک سری مشاهدات که دارای نویز است. فیلتر دو متغیر اصلی را حفظ می کند: برآورد وضعیت و ماتریس کوواریانس خطا. برآورد حالت نشان دهنده بهترین برآورد از وضعیت فعلی سیستم است. ماتریس کوواریانس خطا، عدم قطعیت در برآورد حالت را کمی می کند. فیلتر از دو مرحله تشکیل شده است: پیش بینی و به روز رسانی. در مرحله پیش بینی، فیلتر از یک مدل ریاضی سیستم برای پیش بینی وضعیت بعدی تخمین و ماتریس کوواریانس خطا استفاده می کند. پیش بینی بر اساس برآورد وضعیت قبلی، دینامیک سیستم و هر ورودی کنترلی است. مرحله پیش بینی نیز تخمینی از مشاهدات بعدی را ارائه می دهد. در مرحله به روز رسانی، فیلتر مشاهدات واقعی را در بر می گیرد و تخمین وضعیت را اصلاح می کند. مرحله به روز رسانی بهره کالمن را محاسبه می کند که وزن

داده شده به پیش بینی و مشاهده را تعیین می کند. افزایش کالمن بیشتر به این معنی است که وزن بیشتری به مشــاهده داده می شــود، در حالی که افزایش کمتر بر پیش بینی تأکید می کند. فیلتر تخمین حالت پیش بینی شده را با حالت مشاهده شده ترکیب می کند تا یک تخمین وضعیت به روز به دست آورد. ماتریس کوواریانس خطا نیز به روز می شود تا برآورد پالایش شده را منعکس کند. فیلتر تعادل بین دینامیک سیستم و داده های مشاهده را متعادل می کند. مشاهدات پر از نویز را با فیلتر کردن مؤثر نویز و استخراج دینامیک سیستم زیربنایی انجام می دهد. فیلتر کالمن یک مدل گاوسیی خطی را فرض می کند، که در آن هر دو دینامیک سیستم و مدل مشاهده با نویز گاوسی خطی هستند. فیلتر به صورت بازگشتی تخمین وضعیت و کوواریانس خطا را با در دسترس قرار گرفتن مشاهدات جدید به روز می کند. بهترین تخمین از وضعیت سیستم را با توجه به تمام اطلاعات موجود تا زمان فعلی ارائه می دهد. فیلتر کالمن به طور گســترده در زمینه های مختلف از جمله سیستم های کنترل، رباتیک و ناوبری استفاده می شود. به ویژه برای برنامه های ردیابی که در آن اندازه گیری های نویز دار باید با مدل های سیستم پویا ترکیب شوند مفید است. فیلتر می تواند مشاهدات از دست رفته یا تاخیری را با برون یابی تخمین وضعیت اداره کند. همچنین می تواند با تطبیق مراحل پیش بینی و به روز رسانی، تغییرات در پویایی سیستم را مدیریت کند. عملکرد فیلتر به دقت مدل سیستم و کیفیت اندازه گیری ها بستگی دارد. از نظر محاسباتی کارآمد و برای کاربردهای بلادرنگ مناسب است. فیلتر کالمن را می توان برای کنترل دینامیک سیستم غیرخطی با استفاده از تکنیک هایی مانند فیلتر کالمن گسترده یا فیلتر کالمن بدون بو گسترش داد. فیلتر دارای انواع و پسوندهای مختلفی است که هر کدام برای سناریوها و مفروضات مدل خاصی طراحی شده اند. تنظیم دقیق پارامترهای فیلتر و مفروضات مدل برای عملکرد بهینه مهم است. فیلتر کالمن به طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته و دارای پیشینه نظری غنی است.

تطبیق پذیری، اثربخشی و پذیرش گسترده آن، فیلتر کالمن را به ابزاری قدرتمند برای مشکلات تخمین وضعیت تبدیل کرده است. با این حال، درک مفروضات و محدودیت های اساسی آن قبل از اعمال آن در مسائل دنیای واقعی ضروری است.

معادله فیلتر کالمن به صورت زیر است:

$$\dot{x} = Fx + Gu + w \tag{1.8}$$

که در آن x بردار حالت F دینامیک سیستم G دینامیک کنترل، u بردار کنترل و w نویز فرآیند است.

1.4 تفاوت و شباهت های فیلتر کالمن و مینیمم مربعات

1. هدف:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن برای تخمین وضعیت یک سیستم پویا بر اساس اندازه گیری های نویز و یک مدل ریاضی از دینامیک سیستم طراحی شده است. هدف آن یافتن برآورد بهینه با ترکیب اندازه گیریها و دینامیک سیستم است.
- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه که به عنوان حداقل مربعات خطی نیز شناخته می شود، برای یافتن بهترین رابطه خطی بین متغیرهای ورودی و اندازه گیری های خروجی استفاده می شود. هدف آن به حداقل رساندن مجموع اختلاف مجذور بین داده های مشاهده شده و مقادیر پیش بینی شده است.

2. خطى بودن:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن قابلیت مدیریت هر دو سیستم خطی و غیرخطی را دارد. میتواند مستقیماً سیستمهای غیرخطی، از تقریبهای خطی از طریق تکنیکهای خطی سازی مانند بسط سری تیلور استفاده می کند.
- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه یک رابطه خطی بین متغیرها را فرض می کند و فقط برای مسائل خطی سازی مناسب مدیریت کند.

3. وابستگی مدل:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن به یک مدل ریاضی از دینامیک سیستم، از جمله تابع انتقال و تابع اندازه گیری نیاز دارد. وضعیت فعلی را با ترکیب تخمین قبلی با اندازه گیری فعلی و پیش بینی های مدل تخمین می زند.
- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه متکی به مدل ریاضی دینامیک سیستم نیست. بر روی یافتن بهترین تناسب خطی بر اساس داده های مشاهده شده بدون در نظر گرفتن دینامیک سیستم اساسی تمرکز می کند.

4. كنترل نويز:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن ویژگی های نویز دینامیک سیستم و فرآیند اندازه گیری را در نظر می گیرد. از ماتریس های کوواریانس نویز برای محاسبه عدم قطعیت ها و تنظیم فرآیند تخمین بر این اساس استفاده می کند.

- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه فرض می کند که نویز افزایشی است و از توزیع گاوسی پیروی می کند. این به صراحت ویژگی های نویز را مدل نمی کند و همه لندازه گیری ها را به طور یکسان در نظر می گیرد.

5. ماهیت بازگشتی:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن بازگشتی است، به این معنی که با در دسترس قرار گرفتن اندازه گیریهای جدید، به روزرسانیهای برآورد زمان واقعی را ارائه می کند. تخمینی از وضعیت فعلی را حفظ می کند و آن را با هر اندازه گیری جدید به روز می کند و در هر زمان یک تخمین بهینه ارائه می دهد.
- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه معمولاً در روش پردازش دسته ای استفاده می شود. قبل از انجام فرآیند تخمین نیاز به در دسترس بودن تمام داده ها دارد. با رسیدن لندازه گیریهای جدید، به روزرسانیهای بی درنگ را ارائه نمی کند.

6. برنامه های کاربردی:

- فیلتر کالمن: فیلتر کالمن به طور گسترده در کاربردهای مختلف از جمله سیستم های ناوبری، سیستم های کنترل، ردیابی و ترکیب سنسور استفاده می شود. به ویژه در موقعیت هایی با اندازه گیری های نامشخص و سیستم های پویا موثر است.
- حداقل مربعات صفر درجه: حداقل مربعات صفر درجه معمولاً در تحلیل رگرسیون، تخمین پارامترها و مسائل مربوط به پردازش داده ها استفاده می شود، جایی که رابطه بین متغیرها خطی است.

به طور خلاصه، فیلتر کالمن یک روش برآورد همه کاره مناسب برای هر دو سیستم خطی و غیرخطی است که از یک مدل ریاضی و در نظر گرفتن ویژگیهای نویز استفاده می کند. از سوی دیگر، حداقل مربعات صفر درجه بر یافتن روابط خطی در داده های مشاهده شده متمرکز است و نیازی به مدل ریاضی دینامیک سیستم ندارد.

2 معادلات دینامیک پرواز

در این فصل با استفاده از داده های هواپیما 200-747 و همین طور نرم افزار متلب ، معادلات دینامیک پرواز این هواپیما را نوشته و ضرایب خطی آن را بدست می آوریم.

2.1 يارامترهاي هندسي

پارامترهای هندسی مورد نیاز برای تجزیه و تحلیل (برآورد ضرایب آیرودینامیکی) در جدول آمده است. که با استفاده از آنها می توانیم ضرایب آیرودینامیکی را بدست آورد.

747-200 پارامتر های هندسی هواپیما بویینگ جدول 2-1

پارامتر هندسی	سمبل	مقدار
Reference area	S	5500 ft ²
MAC	$ar{\mathcal{C}}$	27.3 ft
Wingspan	b	196 ft
Mach No (cruise)	M	0.9
True airspeed	V	871 ft/sec
Dynamic pressure	P	222.8 Psi
CG location	$\mathrm{Xcg}/ar{\mathcal{C}}$	0.25
Angle of attack (cruise)	α	2.4 deg
Weight	W	636,636 lbs
Moment of inertia	I_{xx}	$1.82 \times 10^7 \text{ slug-ft}^2$
Moment of inertia	I_{yy}	$3.31 \times 10^7 \text{ slug-ft}^2$
Moment of inertia	I_{zz}	$4.97x10^7 slug-ft^2$
Inertia moment product	I_{xz}	$9.7x10^5$ slug-ft ²
Fuselage length	L	225.17 ft
Wing sweep angle	٨	37.5deg
Aspect Ratio	AR	7

ضرایب آیرودینامیکی طولی با استفاده از نرم افزار datcom به صورت زیر می باشد :

جدول 2-2 ضرایب آیرودینامیکی طول

پارامتر	مقدار
C_L	0.679
C_D	0.0371
$C_{L\alpha}$	4.76
C_{Dlpha}	0.329
$C_{m\alpha}$	-3.22
$Cl_{\alphadot}$	1.693
$C_{m\alphadot}$	-8.33
C_{lq}	8.72
C_{mq}	-28.8
C_LM	-0.102
C_DM	0.0
C_{mM}	0.153
$C_{l\delta e}$	0.42
C _{mδe}	-1.37

و همین طور ضرایب آیرودینامیکی پایداری جانبی مطابق جدول 3-2 است.

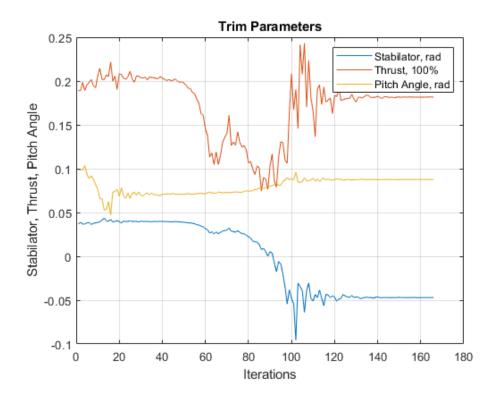
جدول 2-2 ضرایب آیرودینامیکی پایداری جانبی

پارامتر	مقدار
Суβ	-0.893
СІВ	-0.18
Cnβ	0.21
Clp	-0.41
Cnp	0.057
Clr	0.227
Cnr	-0.33
Clδa	0.0135
Спба	0.0026
Суδг	0.132
Clδr	0.0027
Cnδr	-0.107

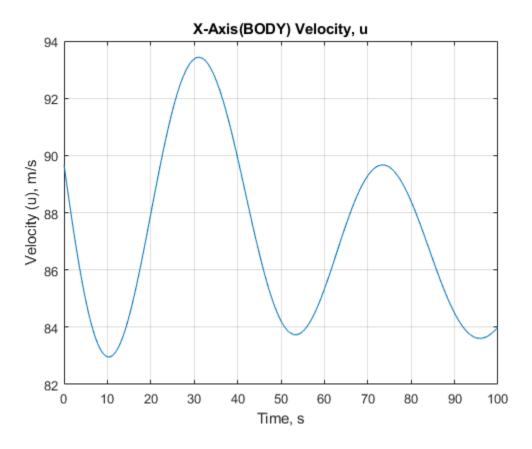
2.2 شبیه سازی 6 درجه آزادی (خطی)

با توجه به داده های بدست آمده از نرم افزار دتکام و با استفاده از نرم افزار متلب ، مدل ریاضی برای هواپیما مورد بررسی این تحقیقات بصورت خطی نوشته شده. و نمودار های زیر خروجی این شبیه سازی 6 درجه آزادی این هواپیما می باشد.

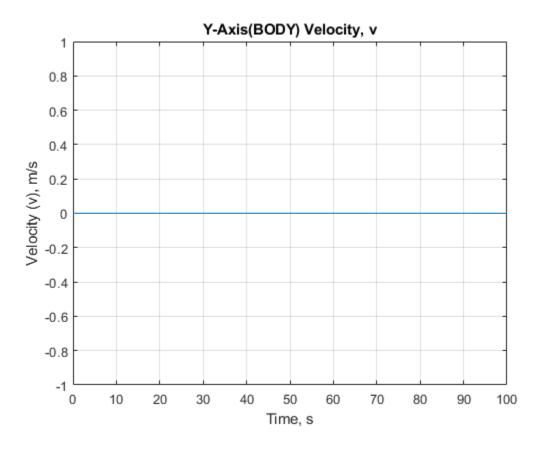
این نمودار ها برای حالت تریم هواپیما است.

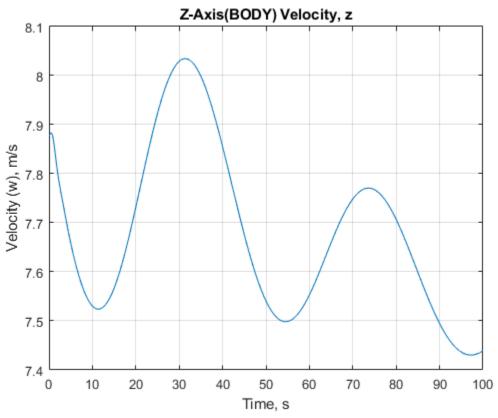
شكل 2.1 پارامتر هاى تريم هواپيما بوئينگ 747-200

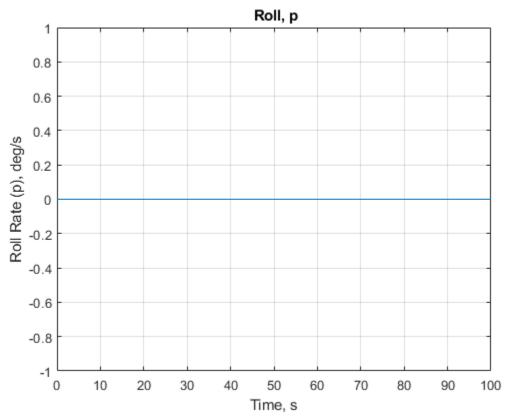
شكل 2.2 مولفه سرعت اينرسى –محور $\mathbf{x}$ بدنى

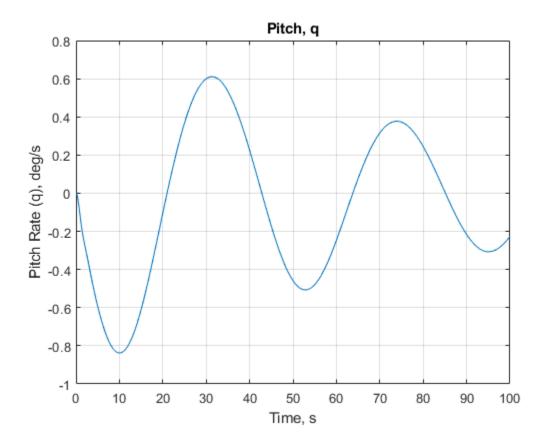
شكل 2.3 مولفه سرعت اينرسي –محور y بدني

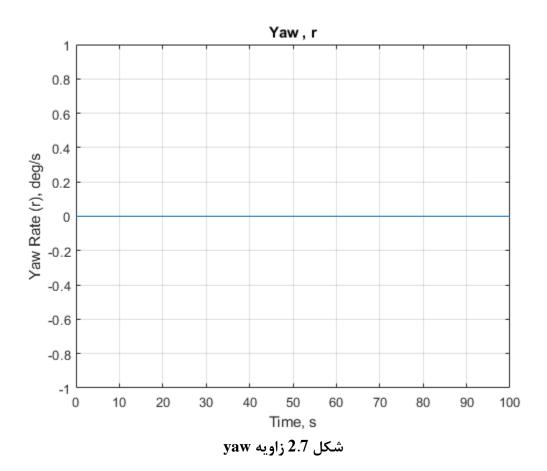
شكل 2.4مولفه سرعت اينرسي -محورz بدني

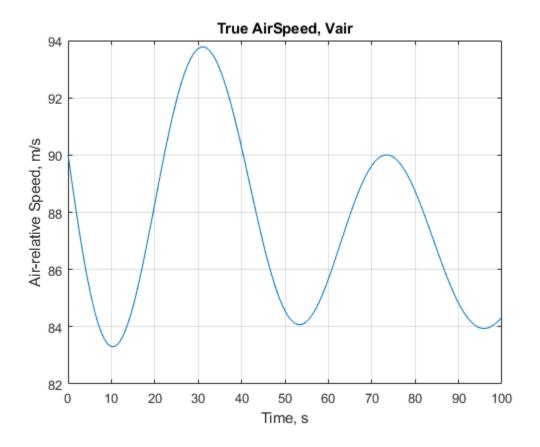

شكل 2.5 زاويه ROLL

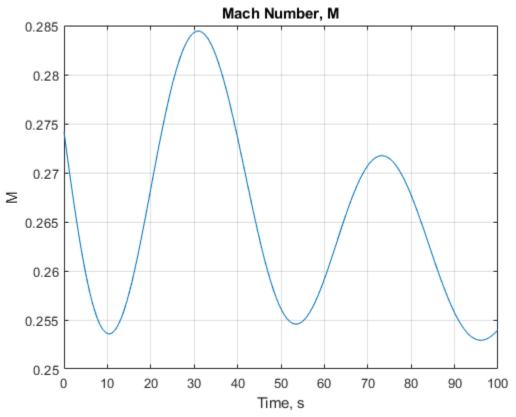

شكل 2.6 زاويه Pitch

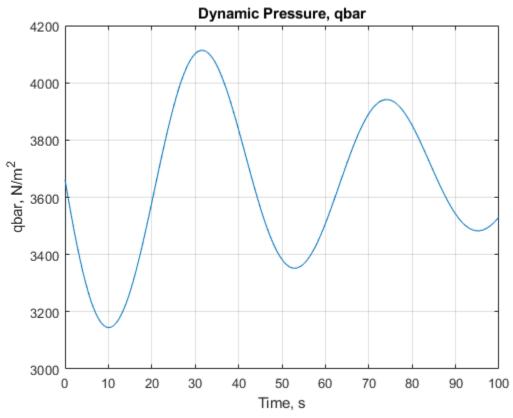

شكل 2.8 سرعت واقعى هوا

شكل 2.9 سرعت هواپيما بر حسب ماخ

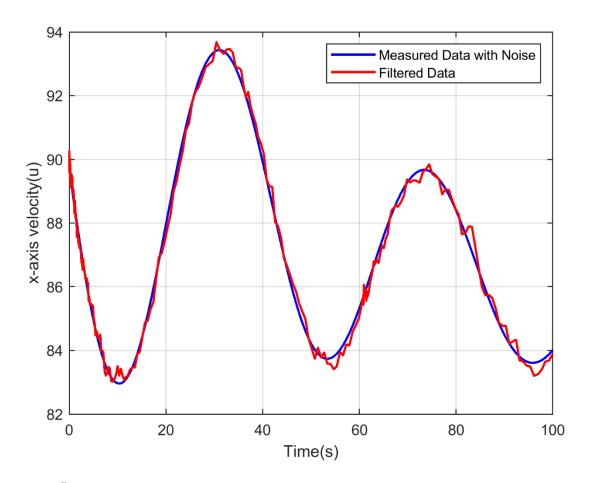

شکل 2.10 فشار دینامیکی

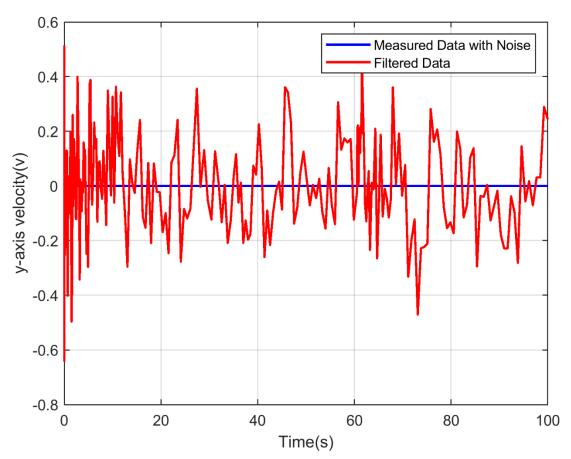
3 استفاده از فیلتر کالمن و مینیمم مربعات

در این فصل از فیلتر کالمن و مینیمم مربعات برای تخمین دقیق زوایای pitch ، roll و همین طور سرعت استفاده می کنیم.

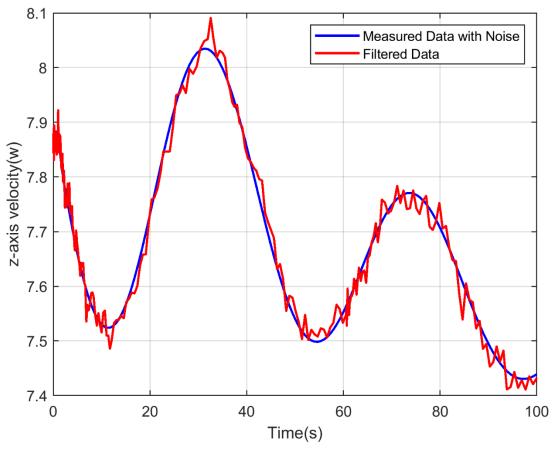
3.1 استفاده از فیلتر کالمن

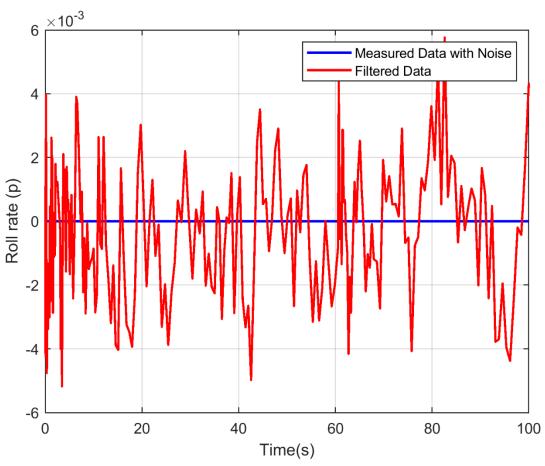
شکل 3.1 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور $(\mathbf{u})$ و داده های فیلتر شده آن

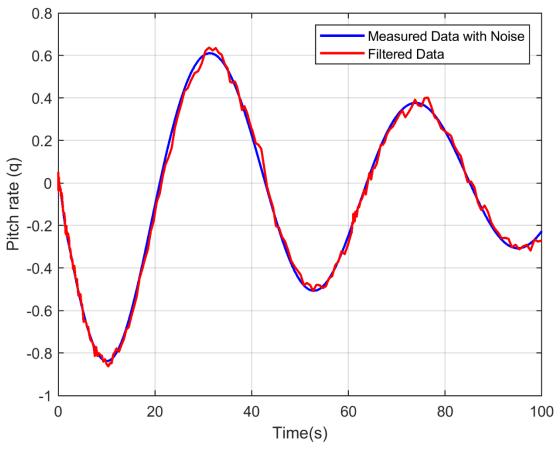
شکل 3.2 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور (v) و داده های فیلتر شده آن

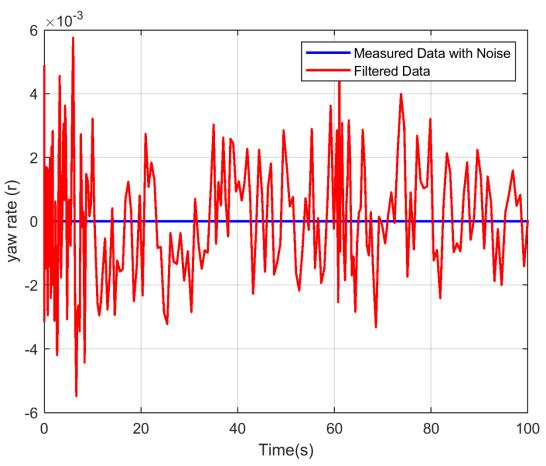
شکل 3.3 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور (w) و داده های فیلتر شده آن

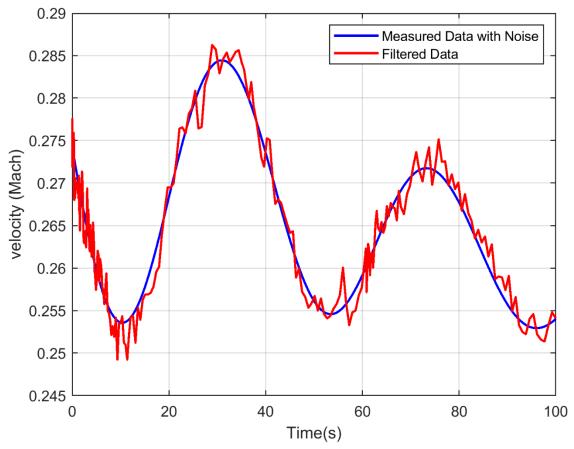
شكل 3.4 نرخ زاويه roll و داده هاى فيلتر شده آن

شكل 3.5 نرخ زاويه pitch و داده هاى فيلتر شده آن

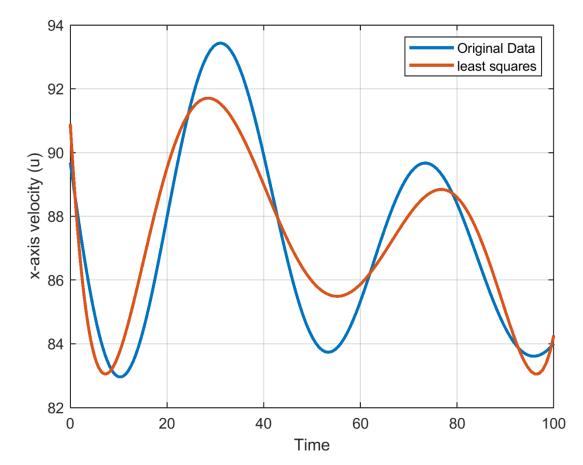

شکل 3.6 نرخ زاویه yaw و داده های فیلتر شده آن

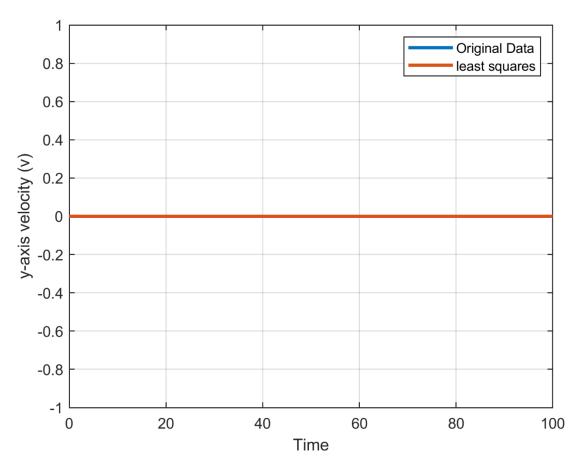

شكل 3.7 نرخ سرعت هواپيما و داده هاى فيلتر شده آن

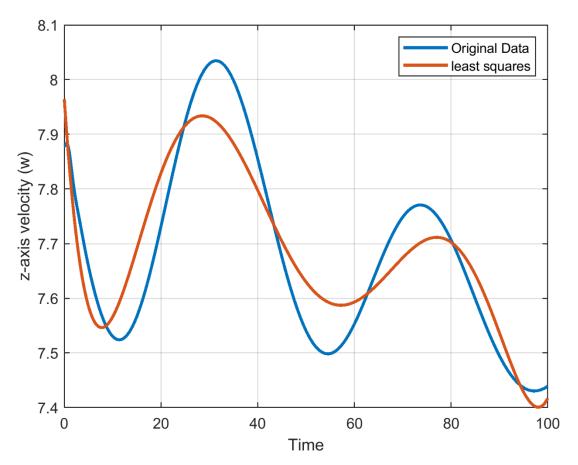
3.2 استفاده از مینیمم مربعات

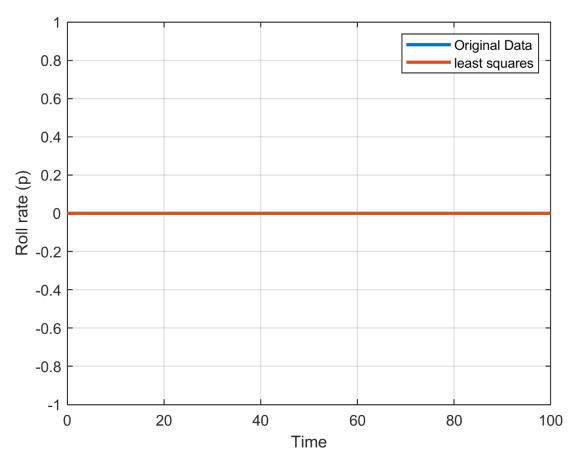
شکل 3.8 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور $(\mathbf{u})$ و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 6

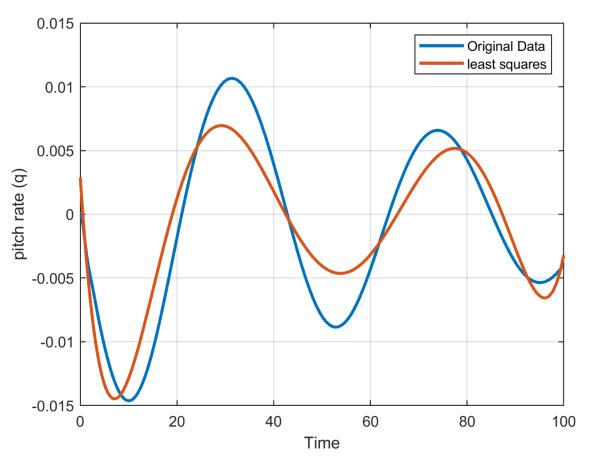
شکل 3.9 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور $\mathbf{v}$ ($\mathbf{v}$) و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه $\mathbf{0}$

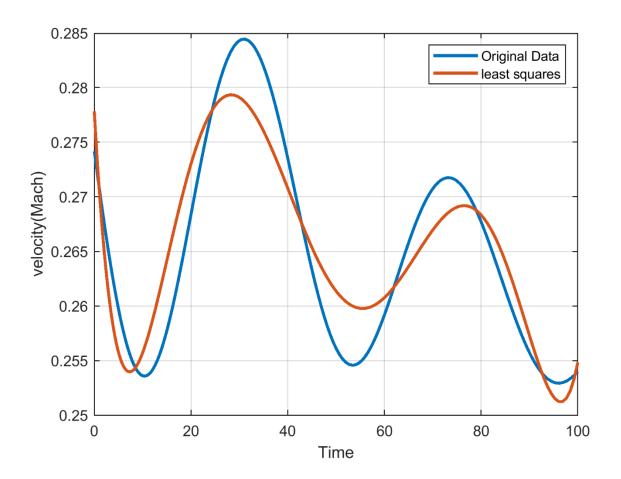
شکل 3.10 نمودار اندازه گیری سرعت در راستای محور (w) و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه 6

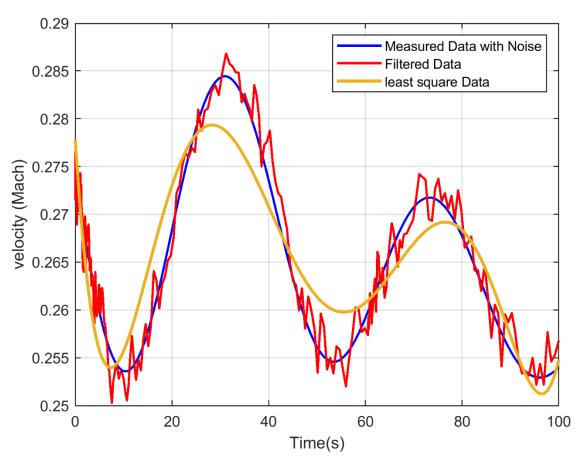
 $\mathbf{0}$ شکل $\mathbf{3.11}$ نرخ زاویه $\mathbf{Roll}$ و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه

مربعات درجه pitch و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه pitch

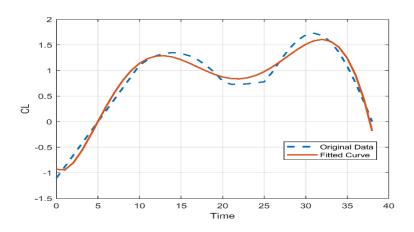
شکل 3.13 سرعت بر حسب ماخ و نمودار سازگار شده با استفاده از مینیمم مربعات درجه

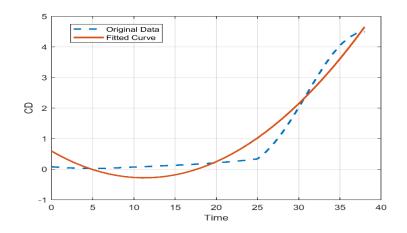

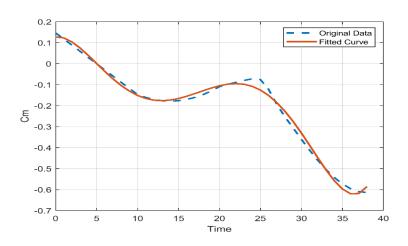
شكل 3.14 نمودار مقايسه فيلتر كالمن و مينيمم مربعات سرعت هواپيما

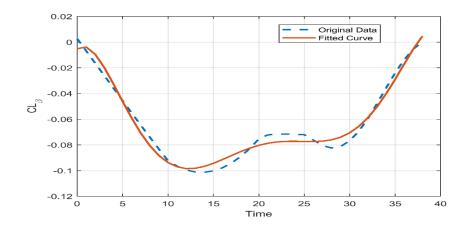
3.3 محاسبه ضرایب آیرودینامکی هواپیما

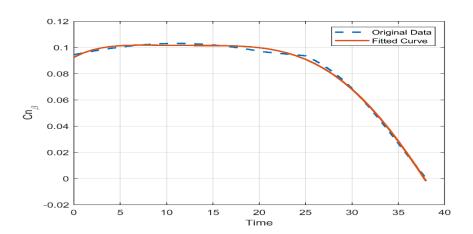
3.3.1 تخمین ضرایب آیرودینامیکی هواپیما با استفاده از مینیمم مربعات

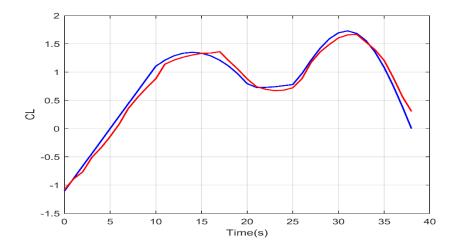

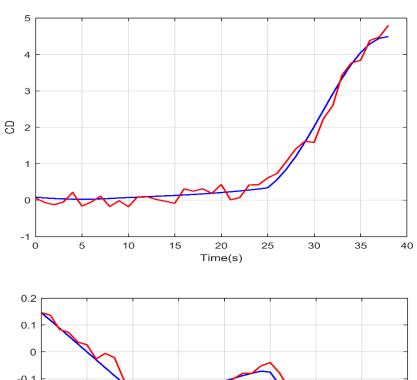

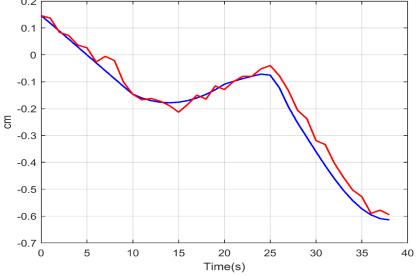

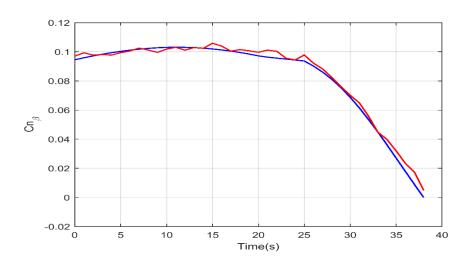

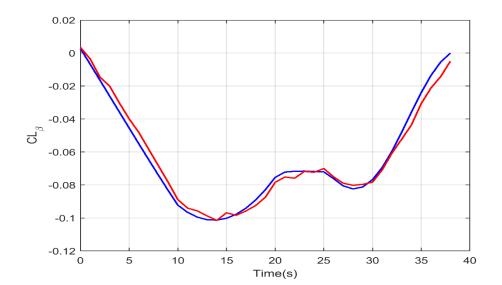
3.3.2 محاسبه ضرایب آیرودینامیکی با استفاده از فیلتر کالمن

مراجع

منابع و مراجع

جزوه درس اندازه گیری و تخمین پارامتر های پرواز دکتر مهدی سبزه پرور	[1]
ناشناس تخمین ضرایب کنترلی و آیرودینامیکی هواپیما با استفاده از داده های پرواز عملی	[2]
Ahmad, M., Hussain, Z.L., Shah, S.I.A. and Shams, T.A., 2021. Estimation of stability parameters for wide body aircraft using computational techniques. <i>Applied Sciences</i> , <i>11</i> (5), p.2087.	[3]
Raol, J.R., Girija, G. and Singh, J., 2004. Modelling and parameter estimation of	[4]

dynamic systems (Vol. 65). let.